

A doua surpriză, totală, o dau scaunele (60 la număr), „instalații de artă plastică, concepute de Adriana Grand și puse în operă împreună cu Carmen Iliescu, printr-o tehnică mixtă: colaj, intervenții mecanice, împachetări, pictură etc.” – adică, un postmodernism plastic în scenografie. Scaune, dar, prin felul de a fi „create”, și personificări generice. Aglomerate într-un spațiu strâmt, scaunele, într-o așezare de imagine violentă, se individualizează și, în același timp, devin o masă informă, dobândesc greutatea fizică amorfă a unei mulțimi invalide, aflată în așteptarea disperată a unui sens (prin discursul ce va să urmeze). „Lumea” aceasta, sinistrală în imaginea pe *negativ* a chipului ei, e un personaj multiplicat, bolnav, grotesc, globalizat, în afara comunicării. În frunte, tronează scaunul Împăratului (cu a sa coroană sugerată de un glob), în fața căruia Mareșalul blocului își „depune” supus destinul.

Cred că, în opțiunea montării, spectacolul pe această actualizare a necomunicării universale mizează. Oratorul neputincios, mut, – exacerbat de interpretul lui, Báalazs Attila, în sunetele guturale, scrisul fără sens sau (aici) în bătaile cu un diapazon improvizat în scaune – atinge insurmontabilul, limita. În timp ce Mareșalul și Semiramida coboară, în cântec triumfal (muzica lui Tibor Cari este difuzată printr-o compilație de procedee) și în jerbe de artificii, cu liftul în apele „primordiale”, după cum se se poate vedea pe ecranul televizorului, cu jocul peștilor colorați. Tăcerea poate fi colorată. Un *catharsis* (sugerat) prin liniște al *neantizării*, după atâta „zgomot și furie”.

Dacă acceptăm derutanta relativizare a relației dintre personaje, precum și micile adecvări (ca atare) de text, sau scurtele scăderi de ritm în interpretare, absorbite însă de scenele de efect, bine delimitate, trebuie relevat că *discursul* montării (în asumarea celui din text) urmărește plastic, voit, criza situației individului în imposibilitatea unui discurs perceptibil cu lumea. Printr-o referire la Mesajul Internațional de Ziua Mondială a Teatrului (când a avut loc și premiera Teatrului German), transmis în acest an (tot ca un semnal de criză) de către regizoarea Ariane Mnouchkine din Franța, sub genericul „Ajutor!” („*Tu, Teatru, îți cer să mă ajuți!*”), aș conchide că spectacolul lui Victor Ioan Frunză ne *ajută* reînnoindu-ne (în formulă personală) teribilul avertisment ionescian.

Teatrul German de Stat din Timișoara – Scaunele de Eugen Ionescu. În germană de: Jacqueline și Ulrich Seelmann-Eggebert. Direcția de scenă: Victor Ioan Frunză. Decorul, costumele și instalațiile: Adriana Grand. Muzica originală, compusă și interpretată de Tibor Cari. Distribuția: Ildiko Jarcsek-Zamfirescu (*Semiramida*), Boris Gaza (*Mareșalul imobilului*), Báalazs Attila (*Oratorul*), Daniela Torok (*Vocea Semiramidei din tinerețe*). Premiera: 27 martie, 2005.

Păpușile, la „cabaret politic”

Teatrul de Păpuși din Timișoara și-a schimbat denumirea acum câțiva ani în Teatrul pentru Copii și Tineri „Merlin”. Ceea ce nu înseamnă că păpușile au dispărut sau li s-a diminuat importanța. Nicidecum. Pe aceeași mică scenă (cu îmbunătățiri de amenajare) a teatrului, păpușile mânuite de actori bucură în continuare micii spectatori de la grădinițe sau școlarii, în spectacole adecvate – *Lie, Dumbrava minunată, Peticică și omul de zăpadă, Gulliver în țara păpușilor, Cenușăreasa, Noua poveste a Scufiței Roșii, Hansel și Gretel, Capra cu trei iezi, Prințesa adormită, Punguța cu doi bani, Inimă de luptător, Dănilă Prepeleac, Voinicul voinicilor* ș.a. Acesta ar fi repertoriul permanent, indispensabil, între

„tradițional“ și înnoire, care și probează valoric numele teatrului, dincolo de granițe bănățene: în Festivalul „Gulliver“ din decembrie, 2004, de la Galați spectacolul *Doi purceluși* (al regizorului Ion Popescu, din Republica Moldova) a obținut Premiul Juriului.

Interesante sunt spectacolele în tehnici „mixte“, unde păpușile se întâlnesc cu actorii pe scenă, precum în montarea cu *Un pedagog de școală nouă*, unde în bănci jocul le revenea școlerilor-păpuși. În *Năzdrăvăniile lui Nică* (prima dramatizare după *Amintiri din copilărie*, la Timișoara) intervine *masca*, plasticizată în expresii după model păpușăresc, purtată de toate personajele, în afară de Nică. De la această, să zicem, investire cu noi puteri și misii a păpușilor pentru stârnirea imaginației copiilor, teatrul timișorean (care se vede că nu degeaba și-a luat numele vestitului vrăjitor Merlin) face un salt: păpuși într-un spectacol de așa-zis „cabaret politic“.

Ne aflăm în celălalt program repertorial, destinat tinerilor (...de orice vârstă). Au fost vreo două-trei ieșiri la rampa micii scene pentru publicul vizat (în general, adus din licee, unde opțiunea pentru teatru începe, totuși, să se diminueze), cu piese contemporane (risc asumat, dramaturgic sau regizoral, dacă ne gândim la specificul acestui teatru). Acum, „vinovatul“ – în calitate de director, actor, regizor, – pentru înnoirile instituției, Horia Ionescu, „forțează mâna“ și trimite păpușile într-un așa-zis „cabaret politic“.

Ce fac păpușile? Deghizate în felurite chipuri cu trimitere metaforică (purceluși, cioară, măgar...) joacă în scheciuri sau scenete, să provoace râsul Regelui lor, căruia Sfetnicul vrea să-i dezvăluie, în acest fel metehnele supușilor (corupție, clientelism politic, interes pecuniar). Alternativ, cupletele interpretate de mascați aduc clovneria altor personaje de mascaradă (cu luare de mită, transhumanță politică, comportament cameleonice). Dansurile (în ritmuri moderne, populare, țigănești, de manele) plusează și configurează evantaiul atmosferei de circ. Pe textele ironice, pamfletare (până la adresă directă) ale lui Emil Șain, regizorul Horia Ionescu desfășoară, într-o variantă aparte de divertisment, un spectacol caricatural, în care păpușa și masca reproduc chipurile plastice, simbolice ale personajelor ce (ne) joacă farsa la zi. Interpreții mânuitori de păpuși sau mascați – Maria Kristofolletti, Simona Wetell, Luana Uncruțiu, Valentin Ivanciuc, Adrian Balint, Octavian Vârșândan – rostesc farse, versuri acuzatoare, sentințe, într-o imagine generală de măscărici, care, până la urmă, l-ar putea determina pe rege să moară... de tristețe.

Cam acesta ar fi „cabaretul politic“ în care păpușile, create de Radu Clețiu, sunt „implicate“ să sugereze manipularea de sfoară în jocul mai marilor păpușari și astfel (dincolo de menirea lor de a dialoga cu cei mici) să capteze și interesul tânărului spectator care, în acest gen de divertisment, are și varianta ședucției prin muzică și dansul antrenant al trupei condusă de Marcel Botscheller. În ce măsură va prinde și va crește acest embrion teatral (cu evidente naivități sau scăderi de prestații, ca la început) rămâne de văzut. Deocamdată, e o propunere de *altceva*, de *ceva* actual și agresiv. Altfel, Teatrul „Merlin“ își joacă profesionist pe mica-i scenă repertoriul de bază – la sediu, în turnee, prin județe sau prin țări vecine, Ungaria, Serbia –, cu aplomb și neostenire.

Teatrul pentru Copii și Tineri „Merlin“ Timișoara – Regele moare... de râs. Text: Emil Șain. Regia: Horia Dan Ionescu. Păpuși: Radu Clețiu. Distribuția: Maria Kristofolletti, Simona Wetell, Luana Uncruțiu, Valentin Ivanciuc (Teatrul Național Timișoara), Adrian Balint, Octavian Vârșândan. Muzica: El Mano. Dansuri: Formația de dans modern *Reflex*. Coregrafia: Marcel Botscheller. Premiera: 13 martie, 2005.